

Rondetafelgesprek - Vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie – 8 oktober 2015 reactie rechtbank Rotterdam

De president van de rechtbank Rotterdam dankt de vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie voor de uitnodiging voor dit rondetafelgesprek over het locatiebeleid Rechtspraak.

Graag licht ik de achtergrond van de plannen toe, waarbij ik in het bijzonder inga op de situatie in Dordrecht en Rotterdam. De rechtbank Rotterdam bestaat uit de samenvoeging van de voormalige rechtbanken Rotterdam en Dordrecht bij de Wet Herziening Gerechtelijke kaart (1/1/13). Het gebied omvat de beide voormalige arrondissementen en loopt -van west naar oost- van Hoek van Holland tot Gorinchem en -van noord naar zuid- van Schiedam tot Hellevoetsluis. De rechtbank behandelt per jaar ruim 200.000 zaken.

De Rechtspraak in Nederland is van hoog niveau. Op de World Justice Index neemt Nederland de vijfde plaats in. Dat is iets om te koesteren. Echter, om dat hoge niveau te handhaven zijn investeringen in kwaliteit en toegankelijkheid hard nodig, zo blijkt onder meer uit het rapport van de visitatiecommissie onder voorzitterschap van Cohen. Allereerst moet de digitalisering van de rechtspraak de komende jaren tot stand worden gebracht. Een zeer omvangrijk project. Verder moeten de doorlooptijden van rechtszaken worden verkort. Tegelijkertijd moet om de kwaliteit op peil te houden geïnvesteerd worden in verlaging van de werkdruk, die op een groot aantal plaatsen te hoog is geworden en in professionele standaarden. De kruik gaat zolang te water tot zij barst. En dat barsten moet in het belang van de samenleving voorkomen worden.

Dit zijn drie grote opgaven waar de Rechtspraak de komende jaren voor staat en die uit de gewone middelen bekostigd moeten worden. Daar komt bij dat de Rechtspraak voor dezelfde jaren een forse bezuinigingsopdracht heeft. Van 32 mln. euro in 2016, oplopend tot 88 mln. euro in 2020 (8,9%; taakstelling Rutte II).

Om zo goed mogelijk aan deze vier opgaven in de komende jaren te voldoen hebben de Raad voor de rechtspraak en de gerechtsbesturen het meerjarenplan (MJP) opgesteld. In dit plan zijn zowel de noodzakelijke investeringen opgenomen als plannen om door bezuiniging geld vrij te maken om een en ander mogelijk te maken. Ook de toekomstige besparingen als gevolg van de digitalisering zijn opgenomen, maar die vinden pas op termijn plaats (vanaf 2018). De kost gaat voor de baat uit. Er is in het MJP dan ook een langere termijn genomen dan drie jaar om een en ander tot stand te brengen en er resteert een gat van 32 miljoen. Dit bedrag is overigens gelijk aan de noodzakelijke investeringen in kwaliteit.

De maatregel uit het MJP die –begrijpelijk- de meeste aandacht heeft getrokken is het locatiebeleid met betrekking tot de 7 rechtbanklocaties¹ die vóór de Wet HGK zelfstandige rechtbanken waren. De bezuiniging die hiermee op termijn (vanaf 2025) wordt gerealiseerd bedraagt landelijk 30 miljoen euro per jaar.

Voor de rechtbank Rotterdam gaat het om de locatie Dordrecht. Het plan valt uiteen in twee delen: de beoogde aanpassing van het zaakspakket in Dordrecht en de concentratie van de werkplekken van de medewerkers in het gebouw van de rechtbank in Rotterdam.

Toen de Wet HGK in werking trad, was niet voorzien dat binnen de evaluatietermijn van vijf jaar al tot dergelijke maatregelen zou worden overgegaan. De financiële taakstelling dateert van na de Wet HGK en noopt, zoals gezegd, tot deze maatregelen. Dat dit onverwacht en teleurstellend is, zowel voor onze medewerkers in de betreffende locatie als voor de lokale bestuurders, is begrijpelijk. Ik licht de beide aspecten, het aan te passen zaakspakket en concentratie van de kantoorfunctie, graag nader toe.

Zaakspakket

Als het gaat over de toegankelijkheid van de rechtspraak voor de burger, praten we het over het zaakspakket. In de huidige situatie worden op onze locatie in Dordrecht alle soorten zaken behandeld met uitzondering van enkele niet veel voorkomende specialistische zaken (o.a. IE, mededinging en

¹ Met uitzondering van Lelystad

vervoersrecht) en vreemdelingenzaken. Dit is vastgelegd in het zaaksverdelingsreglement met het uitgangspunt: Dordtse zaken in Dordrecht en Rotterdamse zaken in Rotterdam. Onder Dordtse zaken verstaan we de zaken die plaatsvinden in het voormalige arrondissement Dordrecht. Het gaat om ongeveer 14% van het totale aantal zaken dat de rechtbank Rotterdam behandelt.

In de beoogde toekomstige situatie blijven in Dordrecht zittingen plaatsvinden met veelvoorkomende zaken die dichtbij de burger staan, zoals zaken op gebied van leerplicht, sociale zekerheid, bijstand, WMO, lokale belastingen, WOZ, arbeid, huur, consumenten, geldvorderingen tot € 25.000, curatele en mentorschap, bewind, schuldsaneringen, familierecht (gezag, omgang, woonplaats, scheiding, levensonderhoud), politierechter niet-gedetineerden, mulderzaken, overtredingen.

Over dit pakket heeft de afgelopen weken overleg met de advocatuur, het OM en de burgemeesters plaats gevonden. Daarbij is van de zijde van de advocatuur en de burgemeesters de wens geuit om ook de jeugdbeschermingszaken (ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen) in Dordrecht te blijven behandelen, alsmede veel voorkomende handelszaken en strafzaken met een bijzondere impact voor Dordrecht of de regio. De eerste wens is inmiddels overgenomen door het PRO. De laatste wens valt onder de bevoegdheid van het lokale gerechtsbestuur en zal in incidentele gevallen ook gebeuren. Voor de handelszaken geldt dat met name genoemd zijn ontruimings kort gedingen. Het OM steunt de plannen.

De zaken die in de toekomst niet meer in Dordrecht behandeld worden betreffen strafzaken met gedetineerden en bijzondere, niet veel voorkomende civiele en bestuursrechtelijke zaken.

Concentratie van kantoorfuncties

De rechtbank Rotterdam heeft twee hoofdlocaties: in Rotterdam het gerechtsgebouw aan het Wilhelminaplein en in Dordrecht het gerechtsgebouw aan het Steegoversloot. In totaliteit wordt 873 fte gehuisvest waarvan 115 fte (ongeveer 14% van het totaal) in Dordrecht.

Het kantorengedeelte van het pand aan het Steegoversloot in Dordrecht staat deels leeg; door het Rijksvastgoedbedrijf wordt sinds 2013 een (of meerdere) huurder(s) gezocht. Inmiddels heeft de Raad voor de Kinderbescherming intrek genomen in enkele kamers (hiervoor zijn enkele gebouwelijke voorzieningen getroffen). Het pand in Rotterdam wordt gerenoveerd vanaf 2016. Hiertoe is in 2014 al besloten in verband met gebruikelijke en noodzakelijke vernieuwingen van installaties en de mogelijkheid om de kantoorruimte efficiënter in te delen, waardoor de medewerkers die thans gehuisvest zijn in een nabij gelegen kantoorpand (Wilhelminatoren) kunnen inhuizen en de huur van die ruimte kan worden beëindigd.

In de situatie als in het MJP omschreven wordt een volgende stap gezet. Het gerechtsgebouw in Rotterdam wordt dan geschikt gemaakt om ook de medewerkers die thans in Dordrecht werken, te huisvesten. Dat betekent dat alle medewerkers een flexplek krijgen en dat wordt voldaan aan de rijksbrede huisvestingsnorm van 0,9 fte per werkplek.

Met het opzeggen van de huur (van het kantorengedeelte) in Dordrecht wordt een besparing gerealiseerd van +/- € 3 miljoen (huur +/- €1,5 miljoen en besparing op exploitatiekosten +/- €1,5 miljoen) per jaar. Beoogd wordt deze situatie te laten ingaan in 2018 of zoveel eerder als een geschikte huurder wordt gevonden voor het kantorengedeelte van het pand aan het Steegoversloot in Dordrecht.

Over deze plannen is de afgelopen weken ook gesproken met de lokale bestuurders en de ketenpartners, waarbij met name het werkgelegenheidsaspect en de zichtbaarheid van de rechtspraak is benadrukt. Ik wijs erop dat het locatiebeleid niet leidt tot verlies van banen.

Het gerechtsgebouw aan het Steegoversloot te Dordrecht blijft in onze plannen zijn functie voor de rechtspraak behouden, met de zittingszalen, een centrale balie (griffie) voor afgifte van stukken en 15-20 flexplekken voor de medewerkers.